НАРОДНИ БРОЈ 5.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 к.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 к.
За Србију
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.
За „Приопћење“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 17. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 2. ФЕБРУАРА 1896. ГОДИНА XXXI.

БОРИС.

У политици нема ничег ситног, ничег незнатног, то је ево доказао и мајушни престолонаследник мале Бугарске. Крштење двогодишњег Бориса, престолонаследника мале и још зависне кнежевине Бугарске, уздрмало је правцем читаву Европу. Од Софије преко Београда, Цариграда, Будимпеште, Рима, Берлина па чак и Лондона, све је усколебано, све окренуто Софији, да преко ње види, шта се смера у — Петрограду.

Па шта је у ствари? Борис је син истина католика Фердинанда Кобурга и Марије Луизе, но он је престолонаследник чисто православне Бугарске, те захтевају већ и политички и природни захтеви, да буде православан, кад је већ случај донео да се отац његов нађе на престолу Бугарске. Изгледа, дакле, у томе, да у питању вере и не лежи прави узрок трзавицама, него да је оно тек плашт под којим се скрива важније — чисто политичко питање. И заиста је тако, а да ова наша тврдња стоји, докази су речи Бизмаркове, који је сам рекао о овоме прелазу: „Догађало се већ — вели Бизмарк — и у другим државама, које су „мање дивље“ од Бугарске, да се прелазило из једне вере у другу ради постизавања престола или добити које државе, па није отуд штете имала ни држава ни династија“.

Вера дакле није узрок, па шта је? Политика, јест политика, и то нешто много важније, него само питање о Бугарској. Нити је Бугарска толико важна, да се за њу толике галаме чине, а још мање мали Борис, који и ако и кад буде православан, још далеко стоји од престола Бугарске, него је ту нешто треће по среди, а то је борба велесила европских, која ће осигурати себи сигуран терен на балкану за будућу акцију при решавању балканског, а са њиме и других европских питања.

Данас је та борба ушла у облику питања прелаза Борисова на православље, пре као јерменско питање, другде као питање о стишавању (читај деоби) Турске па Србије и т. д. Ето због тога је питање о прелазу Борисову данас толико важно, да се о њему говори толико исто, колико о промени престола у којој велесили.

Замисли те само једну пуну чинију и око ње неколико гладних паса, ни један не сме да угризе, сви је гледе жељним очима, но примакне ли јој се један само они ће се међу собом потући сви, и један и други ће страдати, но чинија ће свакако остати — празна. Ето то вам је слика данашњега положаја на Балкану, а крштење Борисово само је прилика, која изгледа, да једног или другог доводи ближе чинији.

Ово је мало проста слика, али нам изгледа згодна. Балкан је пуна чинија, око ње ће се кад тад потући сакупљени звани и незвани, но да ли ће што остати ономе чија је управо чинија не зна се, али свакако и од њега самог зависи.

Но да се вратимо ствари.

Руски цар се примио кумства и, шта мора бити — тројни савез је подигао ларму, ма да у томе најмање узрока ларми има. Кобург је метанисао и метанисао, њему је осмех Русије постао услов живота. Најпосле је молио. И у томе што је руски цар молбу саслушао, не лежи много. Већ сами закони православне цркве или ако хоћете традиција њена не дозвољава кумство одбити. Кога замоле да се кумства прими, тај се прима па ма га пуки сиромах замолио. Кобург није православан, али је знао за то; знао је да код нас ни Цигану нико не одбије кумство, а знао је како Цигани то са рачуном раде: задобију богата кума па и њима или бар кумчету добро, те је покушао. Прво је постигао, Никола II. се примио, но да ли ће постићи и оно друго — видећемо.

Најпосле Русија је свагда симпатисала са народом бугарским, те је тиме и њему нешто учинила.

Но другачије мисли то Аустрија и колеге јој. Они већ знају да ће Бугарска помоћу Русије бити проглашена ускоро независном краљевином, да ће Кобург бити признат од Русије и томе подобно. Како пак, то њима у рачун никако не иде, сада је Бугарска свему крива. Од једном они Бугари, који су до сада били једино племе на Балкану, које будућности има, постају сада неспособни за живот и то за то, што се не љуљушкају на недрима, једине, искрене пријатељице балканских народа — Аустрије.

То је наше мишљење, за што је млади Борис усколебао стару Европу и што читава штампа и дипломација тројнога савеза троши толике речи око њега: јер не лаје куца села ради, него себе ради, тако је то у животу, још више у политици.

Правда.

Милетићева седамдесетгодишњица.

10. фебруар 1896.

Прослава у Новом Саду. Можемо саопштити, да је поред већ споменутих тачака програма за прославу Милетићеве седамдесетгодишњице, приређивачки одбор позвао и умолио нашег прослављеног песника Змај-Јована Јовановића да својим прологом отвори вечерњу забаву, а тако исто да ће на тој забави и гђа Зорка Теодосијевићка чланица краљевског позоришта у Београду, најбоља српска уметна певачица и велика поштоватељка Милетићева такође суделовати својим певањем.

*

Милетићева 70-годишњица у Иригу. Пишу нам из Ирига: „Јављам вам радосну вест, да се и у нашем месту, појавила племенита мисао међу члановима одбора наше „српске читаонице“, да се и Ириг одужи нашем диву Милетићу, на дан његове седамдесетогодишњице.

За недељу ће се позвати грађанство без разлике странака на збор, а међутим ће читаонички одбор спремити програм за прославу и поднеће га збору.

Том приликом ће се купити и нови прилози за народни дар Милетићу. И све што се скупи послаће се Милетићевом „Братству“ у Нови Сад“.

*

Пишу нам из Ковиља: „Послали смо вам извештај о упису деоница за „Братство“, те ћемо вам и скупљени новац за њих одмах послати заједно са новцем распродатих књига „Милетић“ и т. д. У исто време јављамо да ће и овде код нас на сам 10. фебруар ове год. бити приређена свечана забава у корист „Братства“, а у почаст Милетићеве 70-годишњице. И прилози се у велико купе за дар од оних, који не могоше да упишу деонице“.

*

Милетићево вече у Сомбору, приређу је сомборска српска трговачка омладина у здању српске читаонице, уз пријатељско суделовање г. Витомира Рунића, из Сробрана с певањем уз гусле дана 4. (16.) фебр. 1896. г. Чист приход намењен је оснивајућем се књижевно деоничарском друштву „Братство“ у Новоме Саду. Улазна цена је од особе 1 ф., а од породице 2 ф. 50 к. Добровољни прилози примају се са захвалношћу, које ће бити путем јавних српских гласила обнародовано.

*

Пишу нам из Каменице следеће: „Гавра Костић уз припомоћ председника црквене општине Николе Савића, те ваљаног економа и Србина Тодора Марића, позвао је 30. јан. неколицину овдашњих угледних становника у сврху договора, како би се 10. фебруар т. г. као седамдесети дан рођења нашег великана др. Светозара Милетића, што достојније прославио. Позиву се одазвао леп број честити Срба Каменчана и једнодушно је прихваћено, да се на дан 10. фебр. т. г. приреди у гостионици Јована Маринкова, „Забавно Милетићево вече“. Вредни економи и одушевљени Срби: Владимир Савић, Тодор Ранин, Ваја Бајавет и Љубо Калентић предузели су одмах на себе дужност, да се побрину што је потребно а да ово вече испадне сјајно и достојно српског великана, дива Милетића. Гостионичар Јован Маринков, обећао је све могуће олакшице, само да забава што лепше и што мање трошка испадне, како би што већа свота као прилог допала друштву „Братства“.

*

Још једно „Милетићево вече“ у Вршцу. С радошћу хитам да вам јавим да је овд. срп. пев. друштво у јучерашњој одборској седници једногласно закључило, да се још једно „Милетићево вече“ приреди, и то баш на дан седамдесетогодишњице нашега дива-Милетића. Програм забаве је врло одабран, а и наше певачице и певачи се већ одушевљено и вредно спремају, знајући, да ће се бар и с тим нешто одужити великом сину српскога народа. Распоред ће се састојати из четир пијесе и то: 1. Говор, који ће држати млади књижевник дрид Мита Мушицки о животу и раду др. Св. Милетића. 2. „Орао кликће са висине“, које је у ноте ставио г. Вацлав Шмор, друштвени ликовођа, а певаће мешовити лик. 3. „Милетићу“ од др. Јована Пачу-а, баритон соло певаће г. Сава Томић, на гласовиру ће га

ПОДЛИСТАК.

СРПСКЕ ГУСЛЕ..

Хај, у оно сретно доба
Кад још бејах мала —
Још кад ме је мила мати
Својом мазом звала —
Слушала сам често звуке
Са српски' гусала.

А срце ми тада игра
Од миља у груди!
Још тад ми се српски понос
Почео да буди:
Уверена, да најлепше
Српски гуслар гуди.

Још ми ј' тада наспрам песме
Светла искра сјала:
Волела сам „српско благо“,
Ма да бејах мала . . .
Па има ли шта милије
Од српски гусала?! . . .

То народно мезимче је
Богиња нам дала —
Чувало је оно Србе
Од највећи зала . .
Може л Срб' шта већма волет'
Од српски гусала?! . .

Кад је Србин крвцу лио
Да слобода сване —
Кад је српске дичне главе
Прозујало тане —
Лечио је тада гуслар
Љуте српске ране.

Па и данас кад заструје
Ови звуци свети —
Чини ми се, ко да шапћу:
„Јекни, песмо, јекни!
Јер ће Србин скоро стићи
Својој жељној мети!“ . .

Нештин. **Зорка Ст. Милетића.**

БРАТСТВО — СЕСТАРСТВО.

Посвећено Српкињама и Српкињицама.

Свако народно дело оствари се и подигне, кад га са свију страна помажу. Велико и мало, богато и сирото, мушко и женско радећи за какву узвишену замисао — већ тим заједничким радом доказује, да се замисао приводи у дело. Сетимо се преноса Бранкових костију из Беча на Стражилово; сетимо се изложбе женских рукотворина у Новом Саду. То су светли докази, шта може да изврши заједнички рад.

Кад год је народ српски предузимао да оствари какво веће дело, није могло бити, а да у том делу немају знатан део заслуга наше дичне Српкиње и Српкињице. Кад су српски соколови из наших крајева, од којих је још данас велики број живих, притицали у помоћ нашој браћи на Балкану, да се тамо боре за крст часни и слободу златну, да их ослободе робовања и кад је брат за брата, род за рода пролевао српску крвцу на бојним пољима — тада је многа Српкиња напустила свој домаћи мир и улетала у убојне редове, те мелемом лечила тешке ране браће своје; у наши крајеви по српским кућама спремале су женске руке чешљаницу и завоје за рањенике; наши домови били су радионице за најпрече потребе косовским осветницима . . .

Ти дани нису далеко од нас, и кад их се сетим, милина ми проструји телом. Миле успомене нижу се једна за другом и сведоче боље од икога, да народ српски није створен да пропадне, кад има уза се вредне руке српскога женскиња. Где не може мушка рука да савлада све тешкоће; где није доста да само мушка страна изведе дело на видело — ту је сестринска помоћ близу, ту Српкиње попуњују редове вредних радника за добро, напредак и лепшу будућност народну.

Ко је видео, с каквим се жаром Српкиња лаћа каква подузећа, ко је имао прилике, ма само и из прикрајка да гледа, како се Српкиње заузимају за какву племениту ствар — тај је одмах био на чисто, да ће то подузеће процветати, да ће та ствар напредовати и остварити се Ено вам толико добротворних задруга женских, ено вам певачких друштава, ено вам девојачких друштава. То су данас огњишта, где се распаљује свети пламен српскога родољубља и пожртвовања. То су задруге, које могу да послуже за узор и углед свима осталим сличним установама у нас. Из тих задруга потиче често понека здрава мисао: да се ово спроведе, да се оно изведе, да се невољнима помогне, да се утру сиротинске сузе и т. д. И то све, што се предузме, то се и изврши, а то због тога, што ту ствар руководи — Српкиња.

Нећу ни мало претерати, ако рекнем, да су наше Српкиње необично чврсте воље, шта више чвршће од многог и многог Србина, и за то свака племенита и родољубива намера њихова одмах ухвати дубока корена, бујно напредује и с потпуним успехом завршује, јер је код њих увек уз чврсту вољу још оно, чега код нас многих нема, уз чврсту вољу и — истрајност.

Многа је лепа мисао само за то пала и пропала, што није било истрајности, а многа је мала мисао претворена у велико дело, кад се за њу заузесмо свом вољом, свим одушевљењем, свом истрајношћу својом. Доста је да се рекне: За ову и за ову ствар загрејало се српско женскиње, и онда се одмах ту подразумевају све ове ретке врлине: чврста воља, жарко одушевљење, истрајност до краја.

Па како да не истакнемо све те српкињске врлине сад, овом приликом, кад радимо велико дело народно, кад хоћемо да се одужујемо најзаслужнијем данас живом Србину, диву и мученику Милетићу? Како да се не поклонимо пред радосном истином: да је племенита замисао Милетићева „Братства“, друштва за откуп и издавање Милетићевих умотворина, зажарила груди наших Српкиња и Српкињица?

У месту Б. склопљен је одбор, да ради за прославу великога сина српскога рода. У свој круг радње узео је на првом месту, да зађе по српским кућама и уписује родољубе у „Братство“. У том су одбору и дичне Српкињице, јер оне хоће и делом и речи да посведоче стару белегу и тим докажу, да је

пратити г. В. Шпор. 4. „Милетић“ од Дубека, певаће мушки лик певачког друштва. Ево одабраног у Милетићевом духу састављеног програма, а наша српска публика, нека се само одавове, као пређашњег вечера Милетићевог, па ће нам онда труд и рад за Милетића у Вршцу успехом крунисан бити! **Србин католик.**

*

Деонице „Братства“ уписала су до сад ова места: Стари Бечеј, Турски Бечеј, Велики Бечкерек, Бегеч, Вршац, Вирје, Госпођинци, Дарувар, Долово, Добринци, Делиблато, Загреб, Земун, Ивђија, Идвор, Иланџа, Ириг, Јасеновац на Сави, Сремски Карловци, Копривница, Каменица, Доњи Ковиљ, Стари Кер, Кореница, Карлово, Лугош, Митровица, Мачвић, Мартонош, Нови Сад, Осек, Омск (Сибирија), Стара Пазова, Перлез, Петровци, Путинци, Рума, Вел. Радинци, Сентомаш, Сомбор, Сегедин, Сисак, Стејановци, Стари Сланкамен, Сонта, Тител, Црвена Црква, Чока, Черевић, Шаг, Брђани, Бучје, Белегиш, Срп. Елемир, Кленак, Кусић, Лежимир, Петриња, Ковиљ-Сентиван, Старчево, Ада, Нештин, Самош, Крчедин, Нови Бановци, Даљ, Фелдварац, Варјаш, Ст. Градишка, Дероње, Кула, Петрово Село (Бачка), Суботица, Батања, Жабаљ, Зичидорф, Котор, Шид, Ст. Сивац, Белегиш, Силбаш, Деспот Сентиван, Имоцки (Далмација), Томашевац, Мраморак, Рисањ, Јасеново (Банат), Дрниш, Нова Павова, Мачвић, Чуруг, Црепаја, Спљет (Далмација), Стари Стапар, Добрица, Беочин, Чаково, Черевић, Кађ, Сента, Меленци, Баваниште.

Прилоге за народни дар дала су до сада ова места: Будимпешта, Сомбор, Голубинци, Острогон, Велика Кикинда, Чента, Мартонош, Стари Бечеј, Перлез, Госпић, Сремски Карловци, Ердевик, Ада, Мошорин, Идвор, Ковиљ-Сентиван, Фелдварац, Черевић, Прогар, Крушедол, Кулпин, Ст. Сивац, Белегиш, Ириг, Суботица, Рума, Силбаш, Дарувар, Книн, Карлово, Обровац (Далмација), Миклушевци, Срп. Миољац, Чаково, Гргуревци, Грабовци, Велика Писаница, Кишфалуба, Ријека (Фијума).

Забаве за седамдесетгодишњицу дра Светозара Милетића приредила су до сад ова места: Јасеновац на Сави, Стари Бечеј, Рума, Митровица, Вршац, Крчедин, Голубинци, Шид, Чаково.

Друштва и тела, која су до сад уписали деонице или дали прилога:

Српске читаонице: Ст. Бечеј, Кореница, Вршац (занатлијска читаоница), Имоцки (Далмација), Жабаљ, Чуруг.

Задруге: Задруга Срба занатлија у Новом Саду, Прва српска занатлијска задруга у Руми. Српска занатлијска задруга у Чуругу.

Новчани заводи: Перлеска српска штедионица, Прва српска задруга за међусобно помагање и штедњу у Силбашу, Прва сентомашка задруга, као дружина за узајамно помагање и штедњу у Сентомашу.

Певачка и повор. друштва: Српско пев. друштво у Вршцу, Срп. црквено певачка дружина у Сентомашу, Српско православно певачко друштво „Гусле“ у Илоку, Добровољно дилетантско друштво у Чакову, Српско певачко друштво у Чуругу, Добровољно позоришно друштво у Земуну.

Српске школе: Јасеновац, Черевић, Нештин.

Срп. правосл. црквене општине: Батања, Ст. Бечеј, Војка, Госпођинци, Дероње, Срп. Елемир, Жабаљ, Идвор, Кленак, Кулпин, Нештин, Прогар, Самош, Старчево, Стари Сивац, Фелдварац, Чуруг, Српски Итебеј, Рисањ, Јасеново (Банат), Чаково, Уљма, Добрица, Стари Стапар, Кађ, Радовица.

Одбор „Братства“.

откуп и издавање Милетићевих умотворина заиста опћа народна ствар, у којој је дужно да суделује: и велико и мало, и богато и сирото, и мушко и женско, и све што се српским именом назвало. Ту нема граница, које би се могле поставити, да оделе Србина од Србина.

Још пре десет година, кад је Светозар Милетић навршио шездесет година, пао је предлог: Нека се што пре склопи одбор, који би узео на се дужност, да прештампа и изда најважније чланке и говоре Милетићеве, јер има у њима таквих племенитих и дивних мисли, које ми крај све наше сиротиње не смемо оставити да пређу лагано у заборав.

Данас се спрема и утире пут, да се овај предлог оствари. Скупља се новац, да дела Милетићева прими народ у својину и да их изда на свет. У бујно, младићко доба своје певао је Милетић и песме. Дивне су песме његове, пуне жарког родољубља и србољубља. Коме се не би допала она дивна српска марсељанка: Већ се српска застава свуда вије јавно... Па таквим светозарским дахом дишу му и све остале песме његове. Већ данас мало нас је, који знадемо и познајемо његове песме, који знадемо и познајемо његове значајне, управо епохалне говоре и чланке. А шта би било, кад би чекали још десет година за тим, да му се дела на свет издаду?

Данашња омладина слуша из уста старијих, ко је био Милетић, шта је радио и како је радио, а ретко ко има прилике да прочита што од Милетићевих саставака Што би даље ишли, све би у том погледу горе било.

Милетић је створио у нашем народном животу своје доба, Милетићево доба. Све — тако рекући — што имамо данас у школи, цркви и просвети, све готово установе, што их данас имамо, све је то дело Милетићева доба, дело оних бурних дана, када је народно одушевљење чуда чинило Па има ли племенитије замисли, има ли узвишенија предлога и намере, но да се бесцен-благо ума Светозарева сачува народу и потомству, те да му се покаже и докаже, како ваља србовати и како жртве приносити за род свој? Има ли трајнија и значајнија споменика за народног великана, него кад му народ уз малено признање откупи и изда на свет његова умна чеда и тим шири његову велику мисао у нова поколења?

А има ли родољубивија посла, него прибирати средства, да се све то изведе?

Српкињо селе, Српкињице мила!

Твоја браћа раде и радиће, да се оствари, што се замислило Али браћа не могу без свога десног крила да полете, како би требало. Дело не би било потпуно, не би се звало, да је дело свију нас, дело самог народа, кад не би и ти, драга селе, своју реч уложила, своје слободно време употребила, да допуниш, што није потпуно, да изравнаш, што је пропуштено.

Свако друштво, свака вечерња забава, свако Милетићево вече пружа ти прилике, да окушаш свој родољубиви рад, да сестрински порадиш за Милетићево „Братство“. У том српском „Братству“ заузеће одлично место твоје српско сестарство.

Учиниш ли то, учинила си роду глас, учинила си своју српску — дужност.

Раде Неимаре.

Политички преглед.

Угарска.

У сабору је још увек на дневном реду гроган шкандал због Карла Пулског управитеља сликарског музеја, који је улудо страћио толики силан државни новац па се сад направио луд. Овај шкандал се не ће тако лако свршити, јер док гроф Апоњи захтева од сабора, да се изашље нарочита парламентарна комисија од 15 саборских чланова да ону ствар са Пулскијем извиди, дотле други иду и даље те траже да се Банфијева влада стави под оптужбу због овог силног упропашћеног новца — па не само Банфијева, него и бивша Векерлова влада.

Међу тим брат истог Карла Пулскија, труди се да свог брата колико толико оправда, као и гроф Албин Чаки, који чак и отворено прима на себе један део кривице.

Пошто је министар председник Банфи рекао, да он не прима и да никако не може да прими предлог Апоњијев о изашиљању посебне парламентарне комисије, која би Пулскијев шкандал извидела — то јавља, да је то ствар владе која и за ту ствар, као и за многе друге има да одговара, те је за то Пулски и пренешен из лудница у истражни затвор, где је већ отпочела против њега строга истрага због проневере.

И ако би истрага могла живље и тачније ићи по овој ствари, ипак је и овако добро, јер ће се једном све дознати како је ова ствар текла, те је до сада већ преко 56.300 фор. утајеног и проневереног новца у готовом, установљено.

Тако ето стоје ствари у Угарској и тако ето она иде на сусрет „славном“ миленијуму.

Србија.

На ономадашњој скупштинској седници прочитан је краљевски указ, којим се овлашћује председник министарског савета, да може поднети скупштини законски предлог о ревизији Устава од 1869. год. Но каква ће та ревизија бити коју ће предложити и спровести садања напредњачка влада, то може свако на велику нашу жалост погодити.

Чини нам се, да у Србији не ће поћи ни у чем на боље, јер сам факт да млади краљ Александар иде са матером и опет на двомесечне ферије у Бијариц, сведочи да ће ићи и на даље како је ишло. И то данас, кад је на све стране ситуација озбиљна а поглавито у Бугарској. Па кад се уза све то додаду још и најновије вести које кажују, да ће бивши краљ Милан одмах доћи у Србију чим краљ Александер и краљица Наталија оду у Бијариц, онда се мора веровати, да је последњи пут Гарашанинов у Париз доиста био у тој јединој намери, да доведе Милана из Париза у Београд, како би спасао напредњаке од пропасти и како би Србији нову какву бруку и срамоту нанео.

Ко зна није ли у истој тој ствари удешено и најновије путовање министра правде Арона Нинчића, који такође иде ових дана у Париз „због слабог здравља свог сина“!

Дај боже да напредњаци и њихов протектор Милан не успу, јер онда јао Србији.

Бугарска.

Последње вести о Бугарској јесу телеграм „Ажанс Балканик“-а, где се јавља: „да је бугарска влада добила званично саопштење из Цариграда, да је султан признао принца Фердинанца Кобурга као владара Бугарске“, и да је наложио турским посланицима код страних дворова, да приволу ту потврду и осталих велесила. Ово је доста значајна вест, па за то чекамо да се као по све сигурно и обистини. А дотле нека нам је слободно још са свим у њу неверовати.

Међу тим заступник цара Николе II. генерал Кутузов, већ је на путу за Софију, где ће присуствовати крштењу Борисовом, те се по томе судећи држи и комбинира, да ће и Русија одмах признати Кобурга за бугарског кнеза.

Шта је дакле у тој ствари истина, а шта опет не, то је тешко данас тачно знати, само је то факт, да панславистичке руске новине пишу и сувише наивно а у корист Бугара, док она озбиљнија руска штампа, иза које стоје поједине званичне особе руске, пише млого трезвеније и сасвим ладно сваћа чин Борисовог прелаза у православље.

Ште више, велики руски лист „Петербуршкија Вједомости“ кажу, да је цела та ствар са Борисовим прелазом у православље, сувише привидна, да би Русију навели да учини Бугарима разне концесије, које они од Русије због свог досадањег дражења не заслужују баш никако. И друге руске новине кажу, да из Русије не би требало обећавати Бугарима оно, што им се никада не може дати.

Према томе за Кобурга је поред свег што се говори доста критично стање, нарочито кад се узме у обзир, да га је жена оставила и отишла из Бугарске — па како из Софије јављају, тамо више у католичкој цркви и не спомињу име књаза Кобурга, нити се за њега моле.

Стара Србија и Македонија.

Битољски валија изаслао је окружницу свима окрузима и срезовима да позову све арнаутске прваке и саопште им, да све оружје предају суду. По извршењу овога намерава се, да се поставе пандури половину Срба, а половину Арнаута, као што је то и везир Рифат-паша, док је био валија у Битољу, установио. Али, Арнаути се на ово и не осољавају, те ће теже ићи.

За школе тражене дозволе још нема, нити ће их пак по свој прилици бити. Обећава се, али не испуњава. За исте ће се директно Његовом Беличанству султану обратити и опет, па куд пукло да пукло. Исто тако и у Велесу једном јавише, да су за тражене школе, дошле дозволе, па после два дана сами своју вест опровргоше. Учитељи седе цабе, а српска се деца играју по улицама; а много су богме по бугарским и грчким школама.

По нарочитом захтеву турског посланика у Београду, кичевски је валија послао за срез кичевски 15 нових жандара, којима је дужност да чувају села.

НЕМИЛА ПОЈАВА У БАРАЊИ.

Баш кад је непријатељ Српства прегнуо на све стране, да нас сатре и уништи у нашим размирицама, придонашамо немиле појаве и пружамо прилике, да осетимо горку чашу искушења. Пре да се опросте Андрића, изабран је за проту мохачког Г. Бољарић.

Евала му на добрим делима, ал' за осуду нека су странпутице, које могу донети последице, да се само непријатељ Српства радује.

Као заменик а сад и референт ЕШОдбора, пошто се вредни чика-Стева уморио обилазећи школе, дошло је проти у руке у Барањи — у Босни није имао тога звања — да својим силама допринесе који камечак у храму просвете.

Треба, нека и други чују шта се у Барањи збива и приповеда, нек послужи пример са старим учитељем у Липови о ког се копље брзо преломило.

У Липови за покојног старог пароха Л. Катића, општина је приштедила неки три хиљаде форинти. „Сад је расковано Немањино благо, не на нацаке, ни на буздоване“ — већ је потрошено на звона и капије, да се увелича слава Ливанова!

Парох као председник није ни искао одобрење од конзисторије, него просто известио власт о свршеном чину и о потрошеном новцу и ваљда новом дугу?! Он је липовски син, у њему се полаже нада: да ће липовска општина процветати — коров!... Тај парох је Урош Мађаревић, баш по мађарски ради, иначе да је Србаковић он би Немањино благо корисније упутио општини, н. пр. на каквој дражби српску земљу спасао, ма и швапску и основао црквени фонд, који би био извор припомоћи у тешким данашњим временима.

У младости био је поп-Урош и учитељ, а као ђак липовског старог учитеља, да оправда своју љубав школи, дао оправити школ. здање, не за своје, но за сиротињске српске паре (ваљда да буде прота будимски), а милостиви Јагић поклонио намештај и учила (добра препорука за сабор!). Па шта се даље збило?

Неки нечастиви засукао рукаве и написао црну књигу преко стара учитеља, па послао на колено проти Бољарићу. Овај као заменик шк. референта имао је службено подастрети ЕШОдбору као и извешће липовске општине: да прети вероисповедни опстанак школе, учитељ 54 године службе стар, није платио у држ. фонд: јер општина није му хтела дати минимума, а мировине не да ни толико — сирота је (!?), доста је у Липови служио 34 године верно и поштено по јефтине новце, жели млађег учитеља, да се распише стечај на минимум!

Тако се збуде!

Као гром из ведра неба поразио је тај глас старог учитеља Д. Р. што дотле о том ни сањао није о тајном неделу непријатеља, тим више, кад после доби од проте Бољарића ферман да се за 24 сата сели и новом несвршеном учитељу стан уступи!

Жалосно ал' истина!

Учитељ у старости својој оде пешке држ. школ. надзорнику у Печуј, јер дотле је већ обилазио праг протин у Мохачу, ал' се није помогао, исприча надзорнику ствар и та немила појава разјари духове, да су о томе печујске мађарске новине донеле вест, како прота Бољарић подржава несвршене учитеље бироше, дочим старог оспособљеног (1840) учитеља баца на поље а у тој ствари одлучује министарство, с места нареди, преко политичне власти: да стари учитељ остане у стану и служби док министарство не реши призив старог учитеља: да ли ће одобрити да син уплати за њега пристојбу у држ. мир. фонд пошто минимума није имао (20 мерова жита, толко кукуруза, 24 ф. новаца и 5 ланаца земље), ни хлеба за живот а камоли искани прилог преко 80 фор. платити могао.

Учињен је призив на ШСавет, те и ЕШОдбор будимски од 14. децембра 1895. неком одреже нокте: поново успостави у службу старог учитеља, те кад дође званично решење ЕОдбора мора да је пакосника пароха-председника капља ударила кад је учитељев акт натраг проти вратио: да га сам уручи! Баш се јуначки борио!

Ето таке се чињенице догађају где шака Срба има, и држ. власти на похвалу и нашој, узеле су у заштиту старог учитеља до високог решења док се његова мировина не уреди, где би дотле по рецепту проте Бољарића, стари нар. мученик у сред зиме на пут као бирош избачен био. То му служи на срамоту!

Ено прота Андрић у Безедику старог несвршеног учитеља није допустио до смрти то учинити; општина га трпила.

У Липови свршеног учитеља, који је 34 године провео, њега штити и држ. закон.

Размирице таке рађају разне последице и државне власти имају више доказа против наших српских школа и учитеља а због нетактичног поступка Г. Бољарића.

Прота Бољарић, ако се прави стручњак боље би учинио срп. школи и цркви, да својим благим упливом распаљене страсти утишава и упути на ред и закон а не чинити сметње.

Док нови владика преузме звање, надати се да ће у будимској дијецези бити бољег реда и закона!

Барања. **Правдољуб.**

ДОПИСИ.

Сремски Карловци. По обећању ево вам шаљемо Поздравни говор Станка Илића председника „Срп. занат. удружења“, који је говорио на првој беседи (21. јануара) у Срем. Карловцима и који од речи до речи овако гласи:

„Многопоштовани слушаоци!

Као председник српског занатлијског удружења сматрам за своју свету дужност да вам се, у име свију задругара, на овако лепом одзиву најтоплије захвалим и уједно да вам у кратко кажем, какову сте добротворну циљ вашом многобројном посетом потпомогли.

Било је недавно када је Србин занатлија материјално добро стојао, и када је од своје зараде дарове на своју цркву, школу, књижевност и у опште народној цељи доприносио. Било је недавно, када су Срби занатлије сву своју тековину просвети завештавали. Сетимо се само абаџије Димитрија Спасојевића-Сабова, који је са својим иметком први засновао први српски просветни завод, који је први ударио камен темељац српској великој гимназији карловачкој. Сетимо се симџије Мите Ђурића, који је исто тако знатан иметак фонду карловачке гимназије даровао. Па сетимо се чизмара Симе Милетића, који нам је оставио народног великана Др. Светозара Милетића, то славно име којега данас васколико Српство слави. Па сетимо се још много других Срба занатлија који су нам на сваком пољу моралног живота отличне синове давали. Али данас су наступила за Србина занатлију тешка времена. Она некада добра времена заменута су са овим тешким и злим временима. Силне подигнуте фабрике преотеше нам, са својом брзом израдом и најмању зараду. За то нам данас деца од најсиромашнијих родитеља иду на занат, који своју децу не могу којој другој грани живота посветити. Даклем, деца без школе, без икаквог предходног образовања, па још кад помислимо да ни шегртске школе немамо, онда није ни мало чудо, што се данашњи Србин занатлија не може за будући рад онако спремити, како би се бар у неколико овој по занатлију опасној конкуренцији, одупрети могао. С тога је данас Србин занатлија материјално осиромашио, осиромашио велим за то, што не може ни толико да заради, колико му најнужније кућевне потребе изискују — живот или хлеб с којим да захрани себе и своју породицу барем на извесно време.

У таком јадном стању у коме се Србин занатлија налази, не зна шта ће, ако га болест снађе. Како ће му верна жена и мати ситне му деце, дочекати и живот проводити, ако види свога мужа, тог дечијег бранитеља и хранитеља, да у болест падне. Како ће сиромашна жена, своме мужу лекара и лекарску помоћ набавити кад нема срестава А како ће текем оном болном занатлији бити, кад чује врисак своје деце: „Мати ми смо гладни!“ Да, да, јадна и гладна деца траже хлеба, ал' хлеба — нема. Заиста су црни тренутци за сиромашног Србина занатлију, кад дочека да се болан у постељи преврће без лека и лекара и без свега онога, што би му старо здравље повратило. Тешко је у таком злехудом стању и најмању болест преболети. Па како се онда том бедном занатлији од своје жене и деце са својом напаћеном душом растати?!

Видећи даклем, да се овом злехудом стању мора ма на који начин на пут стати, јер смо у нашем животу доста црни слика код Срба занатлија видели. Морадо смо потражити лека, како би се, са међусобним помагањем, ма у неколико ова црна слика одвлонити могла.

Сложисмо се, те смо у смислу правила „Срп. занат. удружења“ у Митровици, основали као са везни одбор митровачком удружењу. Па како је број наших задругара још мали, те да би се са нашим улозима оваки хумани завод одржати могао; као припомоћ томе, приредисмо ову забаву у корист наше још сиромашне благајне, да би је, које са добровољним прилозима, које пак сувишком од ове забаве њене приходе увеличали, и тиме племените цељи постигли.

У то име нека је срдачна хвала нашим поштованим гостима, који су са својим прилозима и улазницама још боље учврстили темељ нашој згради. Не мање нека је хвала богословско-гимназиској омладини, који су са својим суделовањем ову забаву потпомогли.

Живели наши мили гости! Живела богословска гимназиска омладина! Живело српско занатлијско удружење! **Х — —.**

Књижевност и уметност.

Нов српски роман. Београдски професор Андра Гавриловић, („Студеничка улица“ бр. 15.) и познат песник српски, издао је позив на претплату, за свој нов роман из српске прошлости: „Деспотова Властела“, који је наградила књижевна задужбина Илије Коларца у Београду. Књига је велика 18 штампаних табака а стаје 2 круне. Ову српску књигу, коју хвале да је веома добра и красно написана и која се само код писца добија, ми препоручујемо сваком Србину и Српкињи.

„Срби и Хрвати“. Под овим насловом изашла је у Дубровнику веома лепа и згодно написана књига, од младог српског родољуба Алма Омладинског, књига је ова, отштампани чланци из српског листа „Дубровника“, који су под истим насловом у њему дуго излазили. Цена је књизи 30 новчића, те је свакоме најискреније и најтоплије препоручујемо.

Српска Књижевна Задруга разаслала је ово дана свима повереницима објаву, којим јавља, да су ове књиге већ штампане и повезане 1. Друга Певанија I. од Јована Јовановића Змаја, 2. Низ старијих приповедака (Павла Поповића, Шапчанина, Дамјана Павловића, Косте Руварца, Мила-Милисава Милисављевића и Ђорђа Звекића), 3. Тамо амо по Истоку II. од дра Милана Јовановића. Доштампавају се и биће скоро готове: 4. Басне I. Доситија Обрадовића. 5. Бијесни Роландо 1. од Ариоста, у преводу др. Станојевића. У штампи су увелико 6. Молијеров Тартиф (превео Јован Ђорђевић) и 7. истога Тврдица (превео др. Владан Ђорђевић) и 8. Из науке о светлости од Ђ. М. Станојевића. Како ће се штампање јамачно свршити до конца јануара, докле је одређен рок за упис, умољавају се сви повереници, да што живље скупљају улоге и да их што пре пошаљу управи. Тога ради ми и овом приликом опомињемо своје поштоване претплатнике у месту, да је крајње време, да предаду своју претплату за четврто коло; па упозоравамо и оне са стране, којима је згодно, да на нас пошаљу свој улог. — Као што дознајемо тајник Задругин професор Х. Лилер прионуо је својски, да књиге овога кола буду до 15. фебр. већ и разаслате, па да се одмах даду у штампу књиге за пето коло, тако, да пето коло добијамо већ у октобру или новембру о. г., а не као што смо досад ево добијали годину дана унатраг. Та је намера и вредноћа потпуне похвале вредна. Обрадоваћемо, уверени смо, сваког пријатеља српског напретка, кад им јавимо, да број чланова Задругиних расте и да се капитал њен разним прилозима умножава. Знак напретка је и то, што ћемо у четвртом ево колу добити једну књигу више, него што смо добили у прва три кола. Што буде број чланова Задругин растао, биће већи број књига, што ће их добивати, а по исту цену.

Народна привреда.

Дубље орање је средство противу суше.

Овде преносимо врло интересантне редове из београдског „Тежака“, у којима један обичан сеоски земљоделац у Србији, износи своје практично искуство и добре последице од дубоког орања, које овако гласи:

Скоро сваког лета слушамо и по новинама читамо, како је лето сушно, како је летина сва спржена. Да не би и у будуће од суше страдали то за времена браћи земљорадницима препоручујем, да чине оно, чиме сам се ја ово 30 година противу суше успешно борио.

Све њиве које мислимо идућег лета засејавати било кукурузом или зоби, треба до зиме угарити и то увек по мало дубље но што је до сада орано, а коме је могуће, и ако време дозволи, треба оне њиве на које мисли кукуруз сејати и рано с пролећа још једном да преоре.

Овако приуготовљена земља, не само, да ће дати врло доброг рода и на највећој суши, већ таква се земља много лакше и јевтиније може и обрадити.

Да наведем само један пример: Једне године узугарим њиве с јесени, као и увек, па у пролеће месеца фебруара већ беше земља угодна за орање, одем ја на једну моју повећу њиву од 3.5 хектара, отпочнем је понова угарити. Један мој комшија дође и упита ме, за што сада орем? Ја му одговорим: да угарим за кукуруз. Он се поче крстити и смејати. Ја му рекох, да сам читао у једној књизи коју ми је поклонио један ђак Земљоделско-Шумарске школе (некада у Пожаревцу) и да се тамо препоручује и двапут угарење, зато ето оћу да опробам. Када је било на десетак дана пред Ђурђев-дан, ја одем на исту њиву са плугом од 3 бразде и са запрегом од три мало појача коња. Отпочнем орати, окренем неколико пута и већ за један дан орања узорем. Сејао сам под бразду и то је вршио један сејач. Када је већ сунце одскочило ето га и мој комшија који се крстио, што ја по двапут угарим, и што сам у плуг упрегао 4 вола и једног коња. Када је почео орати једва је јадна стока мицала, а 6 сејача никако да се одморе. Кад би увече ја изорао преко 3 ланца, а он једва пола ланца. Када смо почели прашење, ја прво пређем прашачем са запрегом од 1 коња и на тај начин 5 радника опраше један хектар, а моме комшији толико надница оде у пресевање. — Њему сјево извадише вране, и изеде црв и мрав — па вели, да је и кукуруз почела да једе она иста буба, што је осушила винограде. Толико човек разуме!

До половине септембра мој је кукуруз потпуно сазрео и обрао сам преко 2500 кила од једног хектара, а моме комшији гладна година. Оно мало што је нарасло не ће да сазре.

Тако и сушних и опаких година ја добијам за кукуруз из 8 ланаца 1272 динара у злату. Дакле и сушна година донела ми суво злато и то само зато, што сам досетак дана више орао и орао с јесени, иначе би и ја кукао на сушу.

Нашим Стижанима ово је стара и добро позната ствар, и зарад њих који су још у половини јула своје стрнике почели угарити и то око крстина, јер они веле: „Још док је жито у крстинама ми земљу спремимо за идућу годину, за кукуруз“, те зато зарад њих не би ми ни требало писати. Но како сам пре неколико дана пропутовао преко: Кладова, Неготина, Зајечара и Параћина, па на целом том путу ја видех само изугарено једно парченце земље и то код Параћина, то се реших, да те људе послужим својим искуством, т. ј. да им најискреније препоручим: да своје њиве поугаре с јесени па докле год траје лепо време, јер је то средство најсигурније противу суше.

А. Нешић
земљорадник из Вел. Села.

Нови Сад, 1. фебруара.

Најновија слика Дра Светозара Милетића коју је издало српско књижевно деоничко друштво „Братство“ и нама на приказ послало, у сваком је погледу изврсна и код нас Срба по изради управо јединствена, и нема сумње да ће достојно заменити по свима српским домовима досадашње непотпуно и неукусно израђене слике. Ово је једина слика, која приказује Милетића у целокупности, а по финоћи израде, може се са фотографијом победоносно такмачити. Вредност њена тим је већа, што је под њом својеручни потпис Милетићев, који је нарочито за ову слику написао, а који нико данас нема. Слика у висини износи 70 центиметара а добија се код „Братства“ у Новоме Саду. Цена јој је 1 фор. а осим тога имају се трошкови пошиљања засебно наплатити. Код поједине слике стаје завој са поштарином 30 нов.; а када се више слика заједно поруче, пада на поједину слику саразмерно много мање.

*

Новосадска црквена општина и Милетићева седамдесетгодишњица. Данас, у четвртак после подне одржао је своју седницу црквени одбор новосадске српске православне црквене општине и једногласно је закључио да приложи **300 фор** за народни дар Милетићу. Предајући општина овај дар одбору српског књижевног деоничког друштва „Братства“, даје га без икаква очекивања на добит од стране истог друштва. Поред осталих мањих општина Нови Сад је ево своје учинио. А шта је са осталим већим и мањим општинама?

Вести из места и са стране.

Неред и ларма у позоришту. У прошли уторак давао се је изван претплате, са обаљеним ценама „Поп Доброслав“, па како је још уза све то био и празник Три-Јерарха, то је позориште препуно било. Свакако је за похвалу, што је тако леп одазив и посета у позоришту, ал ко је чуо ону ужасну ларму, вику, лупу и жагор на галерији, за сво време преставе, због чега су се једва чули глумци, скоро да би пре зажелео, да је позориште и празније мало, него препуно са онако немирном и непажљивом публиком. Ми упозоравамо управу и овог пута, да томе за увек учини крај и заведе ред на галерији, иначе жали боже, што се глумци напрежу и публика даје новац за преставу, коју не може да чује и мирно прати. Тог чуда и покора ни смо до сада нигде и никад видели, па се управо чудимо, како да се томе не може на пут да стане. Кад лепе речи не помажу и кад нема сопствене увиђавности, онда се нађе и другог начина, да се ред успостави и учини крај ономе, што није ни лепо, ни пристојно.

Парастос. Српска православна црквено-школска општина новосадска, даје парастос неумрлим добротворима народним Сими и Катарини Ђорђевић, у суботу 3. (15.) фебруара 1896. у 10 сати пре подне у св. капели на алмашком гробљу.

Читуља. Прекјуче 29. јануара ов, г. умрла је овде у Новом Саду Теофана удова Стевана Евг. Бекића рођена Дракулић после двомесечног тешког боловања у 75-ој години живота.

Пожар у Новом Саду. У прошли понедељак појавио се је изненадно јак и велики пожар у кући овдашњег трговца Бернхарда Фишера. Ватра за коју се још увек не зна како је поникла и како се је тако рано и нагло неопажено развила, уништила је цео кров и једну страну од горњег спрата. Кажу да је врло мало од ствари и покућства спашено, те тако да штета износи око 25.000 фор. Међу тим чујемо, да је и кућа и покућство било осигурано од ватре. Света је било врло много, па да није било грађана и војске, по ватрогасцима једва да би се што ватри нашкодило, која је лако могла захватити и оближње трошне кућице.

Редовну главну скупштину, „Вел.-Кикиндске добротворне задруге Српкиња“, одржаће у дворници црквеног дома 2. (14.) фебруара (Сретење господње) у 2 часа по подне 1896. г. у Великој Кикинди са овим дневним редом: 1. Тајник ће прочитати имена добротвора, редовних, помажућих и умрлих чланова. 2. Извештај одбора о своме раду у години 1895. 3. Извештај прегледачица о стању благајнице, за 1895. год. 4. Избор часника и 4 члана управног одбора. 5. Избор 3 члана да потпишу записник ове скупштине.

Пишу нам из Беочина: „Не ћете веровати, ал' жива је истина, да се непажњом и хрђавом манипулацијом закупника овдашње каје десила јутрос 12. ов. м. страшна несрећа, јер се је угушило преко 20 раденика већином Срба, од којих су тројица већ мртви а и остали се боре са душом. Овај догађај је за највећу осуду и пре него што вам опширније за њу јавимо, напомињемо, да је власт у првом реду крива, што не пази довољно на ове дрске Чивуте; а онда сви држе, да су несрећи овој као и многим другим пре ове, криви подузетници Чивути, којима није доста што српско манастирско добро на јефтин начин отеше, него сад и живот сиротиње раје ни мало не штеде. Но ваљда ће се једном наћи пута и начина, да се и овим обесним Чивутима на пут стане и ред у Беочину заведе.“

Дар побожних Српкиња. Побожне и одушевљене Српкиње из Шапца у Србији, раздрагане радосним гласом, да је за призренског владику изабрат и постављен Србин Дионисије Петровић, пошаше му на дар целокупну и врло скупоцену владичанску одежду.

Одликована Францускиња. У прошлу суботу у вече давала је француска глумица гђа Жидик, са својом дружином једну преставу у срп. краљ. двору у Београду. Пре тога давала је две преставе и у народном београдском позоришту, те је за све то одликована орденом св. Саве V. степена. Ово је већ друга Францескиња која носи српски орден св. Саве.

Умро уредник. Из Загреба јављају, да је тамо умро издаватељ и главни уредник владиног листа „Аграмер Цајтунга“ Антун Шлезингер, који је у исто време и директор загребачке комерцијалне банке био. Исти је мађарски Јеврејин, те се је дошав у Загреб врло брзо подигао и до лепог положаја и новца дошао. Имао је 40 и неколико година а умро је од проширења срца.

Позориште на Цетињу. Са Цетиња јављају, да се од подужа времена ради живо у „Зетском Дому“ на уређивању сталног позоришта. По свима изгледима, радови ће бити готови кроз кратко време, те ће се позориште моћи отворити на Ђурђев-дан ове године.

Пишу нам из Граца: „Јављамо Вам да се „Српско гимн. друштво у Грацу“ на својој првој редовној скупштини 8. фебруара 1896. конституисало с овим одбором: Председник: мед. Владимир Алексић; потпредседник: мед. Дамјан Ђокић; тајник-благајник: мед. Јован Ненадовић; четовођа: мед. Милан Јојкић; контролни одбор: акад. Сима Милутиновић, трговац Петар Каменковић, мед. Симо Петровић. У Грацу, 9. фебруара 1896. п. р. Председник: мед. Вл. Алексић. Тајник: мед. Јован Ненадовић. — Умољавају се сви српски листови да овај извештај изволу прештампати.“

Проневера у Дебрецину. У Дебрецину је код тамошње штедионице откривена утаја државног ерара у суми са преко 100.000 форината. Благо сретној Угарској!

„Вртарски Весник“. Вредна семенарска радња Војина Јовановића у Новом Саду, издала је свој шести пролетњи „Вртарски Весник“ веома чисто и лепо израђен, на српском језику, са многим и врло лепим сликама.

Концерат са претставом у Земуну. Земунско српско ратарско горњо-варошко црк. певачко друштво приређује у дворани „Гранд Хотела“ у Земуну данас на Сретеније 2 (14.) фебруара 1896. концорат са игранком и позоришном представом уз пријатељско суделовање родољубивих грађана: п. н. гђе Мице Пантелићке, гђице Зорке Лубенове, п. н. г. г. Паје Пантелића и Ђуре Јовановића. I. Део: Беседа. 1. Јенко: Богови силни, мушки збор. 2. Прох: Горска труба, бас-соло, пева г. Коста Микшић. 3. Декламација. 4. Машек: Лаку ноћ, пева ужи збор. 5. Толингер: Одби се грана, дует уз пратњу гласовира, певају чланице Јелена Јовановић и Вукосава Илић. 6. Дубек: Жежулинка, мешовити збор. II. Део. Позоришна претстава. „Шаран.“ Шаљива игра у једном чину од Змаја Јов. Јовановића.

Педагогија и Јудео — Мађар. Шта све још не ћемо пред милениум дочекати у овој нашој заједничкој домовини Угарској. Како јављају у Пешти се је, до сад нигде не виђено и непознато, установило подузеће које израђује писмено школске радње за младеж на мађарском језику. Премда су цене такових школских радња још непознате, ипак можемо рећи, да у Угарској педагогија стоји на „здраво високом“ ступњу напретка!!...

Најновије вести.

Краљ Александар и краљица Наталија, неће ићи у Бијарриц, како су се о томе погрешно растурили гласови од стране напредњака из Београда. Краљ и краљица у последње време нису ни мислили ни на какво путовање.

„Балканска Царица“ од кнеза Николе, играће се наскоро у београдском позоришту, по нарочитој жељи и наредби краља Александра.

Трговина.

Нови Сад, 1. фебруара. Пшеница прве каквоће 6 ф. 30—— н. Пшеница средња 6 фор. ——— нов. Пшеница лакша роба 5 ф. 80—90 новч. Наполица 5 фор. 50—60 н. Јечам 4 ф. 50—60 н. Зоб 5 фор. 50—60 нов. Кукуруз у зрну 3 фор. 60—70 н. Маст 60 фор. Сланина сува 60 фор., дебела паљена 60 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки . 46 н.
„ средњи . . . 44 н.
„ лаки . . . . 42 н.
Све од 1 килограма.
Теоци . 10—25 ф. по комаду.
Јагњци . ——— ф. по пару.
Овци . . 8—12 ф. „

*

Стање воде под Новим Садом.

31. јануара било је 1.49 метара, а 1. феб. било је 1.36 мет.

*

Беч, 11. фебруара п. рим. (Ориг. извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 8779 к., а дошло је 2942 ком. млађе врсте 5281 комада угојених мађ. соја —. Свега 8223 комада дотерано.

Трговина је жива.

Продавало се:
Прима роба 43—44 н. изнимно 45 н.
Средња „ 37—39 н.
Сремска „ ——— н.
Назимад „ 32—40 н.

Ово су цене од килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

Цена је сланини 46 ф.
„ „ масти . 53 ф. Све од 100 кгр.

*

Беч, 10. феб. п. р. 1895. (Извештај са воловског вашара М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу Ст. Маркс.)

Пријављено је било свега 3284 ком. т. ј. 1886 мађарског, 789 галичког и 609 немачког соја.

Продавало се уз повољну тражњу за 100 кила нове тежине.

Продавало се: мађарски од фор. 29—37, прима до ф. 40·— галички од ф. 27—36, прима до 38, немачки од фор. 29—39, прима до ф. 41·50, за 100 клг. клане тежине.

Потчињена марва, бикови и краве од ф. 22—35 за 100 кила живе тежине.

*

Беч, 11. феб. п. рим. (Извештај са свињског вашара од М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу, Ст. Маркс.)

Пријављено је било свега 8779 комада, а смештено за продају 2942 назимад и 5281 дебелих свиња мађарског соја.

Продаја трома.
Прима роба од 44—46 новчића
Средња „ „ 41—43 „
Лака „ „ 34—39 „
Назимад „ 30—40 „
на килограм живе тежине без потрошарине.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Ивашла је књижица:

„МИЛЕТИЋ“

КРАТКЕ ЦРТЕ О ЊЕГОВУ ЖИВОТУ И РАДУ.

написао

НАРОДНИ ПРИЈАТЕЉ.

У НОВОМ САДУ 1896.

Издало српско књижевно деоничко друштво „Братство“.

Добија се код „Братства“ у Новом Саду а стаје 20 нов. са поштарином 5 нов. више.

НОВА КОМПОЗИЦИЈА.

Добили смо на приказ:

МИЛЕТИЋУ

у славу седамдесетгодишњице Светозара Милетића (10. фебруара 1896). год.

написала

Зорка Ст. Милетића.

За четир мушка гласа и за гласовир

удесио

ХУГО ДУБЕК.

Издало на свет: Српско књижевно деоничко друштво **„Братство“** у Н. Саду.

Цена 1. круна.

Са поштарином 5 новч. више. Добија се код „Братства“ у Новом Саду.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

Ред позоришни представа.

У петак 2. (14.) фебруара: **„Краљевић Марко и Арапин“.** Историјска слика у 5 чинова, с певањем и вграњем, написао В. М. Миљковић, музика од Ф. Гала. (Представа за народ с обаљеним ценама).

У недељу 4. (16.) фебруара: **„Сабља Краљевића Марка“.** Алегорија у 2 дела и 7 слика, с песмама, од Ј. Ђорђевића и А. Хаџића, музика од Д. Јенка, **(Представа за ђаке и децу с обаљеним ценама у 3 сахата после подне).**

ОГЛАСИ.

СЕМЕЊЕ

најбоље врсте пољско, баштенско и од цвећа може се добити у трговини спецераја и деликатесе

МИТЕ КОДЕ

1—3 у Новоме Саду.

ПРОДАЈЕМ

31. јутро ораће земље у Свилошу. Купци нека се пријаве у мојој канцеларији, где ће сазнати цену и ближе услове. **Др. РОКНИЋ**

2 3 адвокат у Митровици.

НОВИ ШЕЋЕР

САХАРИН

300 пута слађи од најфинијег шећера, за слађење **вина, ракије, кафе, теја** ит. д.

Може се добити у пакетима по 35 новчића код

ПАЈЕ АРСЕНИЋА СИНА
у Илоку.

Ко узме наједаред најмање 10 паклица, добија по 30 нов. 1—5

ОБЈАВА.

Ради прављења нових провора, патоса и оправке врата на хотелу „код мађ. краља“, са прорачуном од 2700 фор. овим се расписује минуендо-лицитација за 8. (20.) фебруар о. г. у 3 сата по подне, те се позивају подузимачи на исту уз полагање вадијума од 270 фор.

2—2 **Велико-бечкеречка српска правосл. црквена општина.**

За моју шпецерајску и мешовиту радњу, потребујем једног момка, који српски, немачки и мађарски говори.

Ступити може одма

ПАЈА МИЉКОВИЋ

2—2 Каменица.

ЧУРЧИНСКА РАДЊА.

За моју чурчинску радњу у Сентомашу, потребујем једног млађег спомоћника. Ступити може одма.

1—3 **АЦА ЛЕСКОВАЦ.**

ПОЗИВ
НА X. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ
ПРВЕ СЕНТОМАШКЕ СРПСКЕ ЗАДРУГЕ
КАО ДРУЖИНЕ ЗА УЗАЈАМНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ У СЕНТОМАШУ

која ће се држати у четвртак 20. фебруара 1896. године у 9 сати пре подне у задружним просторијама.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Оверовљење присутних чланова.
2. Поднашање закључних рачуна и извештаји управног и надзорног одбора.
3. Предлог о подели чисте добити.
4. Предлог о брисању из чланства са уплатом заосталих честичара.
5. Давање опросница управноме и надзорноме одбору.
6. Избор управнога и надзорнога одбора.
7. Избор четир фирмацајхнера.
8. Избор пет скупштинских чланова за оверовљење записника.

Из седнице управнога одбора „Прве сентомашке српске задруге као дружине за узајамно помагање и штедњу“, држане јануара 1896.

УПРАВА.

Рачун изравнања.

ИМАЊЕ.	фор.	фор.	ДУГ	фор.	нов.
Рачун меница и обвезница	89274	—	Рачун честица I. кола	802	35
Рачун предујма I. кола	188	—	Рачун честица II. кола	40674	29
Рачун предујма II. кола	17609	90	Рачун честица III. кола	20144	20
Рачун предујма III. кола	6662	—	Рачун делимка III. кола	817	81
Рачун намештаја . . . . . 135 ф.			Рачун резерв. фонда II. кола	1795	37
Отписано . . . . . 15 ф.	120	—	Рачун реверзног кола III. кола 27·31		
Равних потраживања	1091	20	и 10 ком. акција српске банке 340·—	367	31
Готовина 31. децембра 1895.	225	29	Рачун улога на штедњу	26603	47
			Рачун зајма од „Српске Банке“ . .	17400	—
			Рачун преносних камата	1148	32
			Рачун тантијеме од 1895. год. . . .	541	70
			Чиста добит	4875	57
	115170	39		115170	39

Рачун губитка и добитка.

ГУБИТАК.	фор.	нов	ДОБИТАК.	фор.	нов.
Рачун државне порезе	639	97	Рачун камате	10474	30
Рачун општ. прореза и кулучина . .	156	08	Рачун преписа	93	50
Рачун задружних трошкова	477	21	Рачун закашњине	115	80
Рачун исплаћене камате улога . . .	219	43			
Рачун станарине	175	—			
Рачун камате зајма	877	10			
Рачун угланичене камате	1312	34			
Рачун пристојбе	150	95			
Рачун чиновничке плате	1220	—			
Рачун 5%, камате на исплаћ. чест. .	23	25			
Рачун губитка на намештају	15	—			
Рачун тантијеме за 1895.	541	70			
Чиста добит за го . 1894.	4875	57			
	10683	60		10683	60

У СЕНТОМАШУ, 31. ДЕЦЕМБРА 1895. ГОД.

Благајник: **Павле Шегуљев.** Књиговођа: **Божидар Продановић.** Управитељ: **Милош Рунић.**

Прегледали са главним и споредним књигама сравнили и за добро пронашли.

У СЕНТОМАШУ, 10. ФЕБРУАРА 1896. ГОД

НАДЗОРНИ ОДБОР:

Нестор Белић, Ј. Миковић, Ј. Стојановић, Фрања Бондра, Глиша Рунић

СВАКИДАШЊИ РАЗГОВОР ЈЕ по Новом Саду, и по свој Јужној Угарској, како је чудо ДИВНО-ОБИЛАТО СОРТИРАНО, пребрано

СТОВАРИШТЕ ОДЕЛА

од најбољих материјала у свету: из ПАРИЗА, БЕРЛИНА, БЕЧА и БУДИМПЕШТЕ,

СВЕ НОВО ПРИСПЕЛО

ЈЕСЕЊЕ И ЗИМЊЕ ЗА ГОСПОДУ, ГОСПОЂЕ И ЗА ДЕЦУ

У ВЕЛИКОЈ РАДЊИ
ХАЈНРИХА МОГАНА

У НОВОМ САДУ,

И СВЕ ЗА ЧУДО ЈЕВТИНО, ПО НАЈСТРОЖИЈЕ УТВРЂЕНОЈ ЦЕНИ.

Утврђене цене, штампиљем, печатом, наштампане, на сваком комаду могу поштоване муштерије јасно видити, и ја ћу платити сваком оном

ГЛОБЕ 2000 КРУНА,

ко докаже да сам ја коме за новчић што прецениo или утврђене цене попустио.

С високопоштовањем

ХАЈНРИХ МОГАН

У НОВОМ САДУ,

у главној улици, у Недељковића кући, бр. 3. на рогљу дунавског сокака.

18—

ЦЕНОВНИК:

Одела од штофа за децу од 3—10 година
од 2—10 ф.
Одела од штофа за дечаке од 4·50—18 ф.
Одела од штофа за господу од 7·50—30 ф.
Жакет одела за господу од — 16·—30 ф.
Салонска одела од — — — — 18·—40 ф.
Иверцијери за децу и дечаке од первијена и памгарна — — 2·50—12 ф.
Иверцијери за господу — — — 6·—20 ф.
Иверцијери за свештенике — 16·—20 ф.
Прави тиролски сакови од Лодна 3.—12 ф.
Микадо сакови — — — — — 5·—25 ф.
Палето-ви за зиму — — — — 7·—40 ф.
Палетов-и за свештенике од — — 20—30 ф.
Мевчикови за дечаке од — — — 4—15 ф.
Мевчикови за господу од — — 7—25 ф.
Микадо шубе (бунде) — — — — 10—25 ф.
Шубе (бунде) за варош — — — 30 100 ф.
Шубе (бунде) за путовања — — 28 100 ф.
Шлафрок-и — — — — — — — 7—14 ф.
Зимске јаке за ђе по најнов. моди 8—50 ф.
Јаке за госпође од крзна — — 8—25 ф.
Јаке за госпође од плиша — — 25—50 ф.
Крагн-и за госпође за јесен — 2—25 ф.
Крагн-и за госпође за зиму од плиша и т. д. — — — — — 15—40 ф.
Крагн-и за госпође од правог крзна, каракила и перзијске од 20 150 ф.
Кабанице (округле) за госпође са поставом или без исте од — — 8—40 ф.
Исто са поставом од крзна од — 8—60 ф.

Даље, док буде на стоваришту уз јако снижене цене:

Јаке за девојке од — — — — 1·50—4 ф.
Јаке за госпође у свима бојама и са поставом од свиле — — — 3—10 ф.
Кабанице за вишу за децу и девојке 1·50—6 ф.
Кабанице за вишу за госпође, најфиније од — — — — — — 4—10 ф.

Главни уредник: др. Емил Гаврила. За уредништво одговара: Никола Маленчић. Срп. штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.